

Josip Batinić (uredio): *Gori i izgori. O. Ante Gabrić 1915.–1988. Zbornik radova sa Simpozija održanoga u Zagrebu 23. i 24. listopada 1998.* Zagreb: Filozofsko–teološki institut Družbe Isusove, 2000., Biblioteka *Ignatiana* – 8, 220 str., 19 cm.

Drevna i znana izreka iz riznice latinske mudrosti govori o tome kako svaka knjižica skriva čitav splet uz nju vezanih zbivanja. Urednik će najbolje znati koliko je mara i vremena uložio da bismo u ruke dobili dragocjen svezak koji okuplja radove mnogih autora. Zbornici, bez obzira na svoj obujam, predstavljaju posebnu i vrijednu vrstu publikacije jer su svjedočanstvo međuljudske suradnje i zajedničkog rada. Popisu suradnika (na str. 19–24) zacijelo možemo pribrojiti i prevoditelje (v. str. 186, 198), kao i one predavače i svjedoke sa simpozija kojih radovi nisu ovdje u pisanom obliku objavljeni.

Isplatilo se čekati! – Kako nam urednik u Predgovoru pripominje, prošlo je više od godine dana od simpozija o životu i djelu oca Ante Gabrića. Ali sada je, evo, pred nama zbirka koja nam omogućuje da se podsjetimo, da otkrijemo i nadahnemo se prebogatim likom neumornog apostola patra Gabrića. Već prvi pogled na knjigu rasvjetljuje njezinu tajnu: palma grana u pozadini i o. Ante u molitvi sa svojim vjernicima, od onih malenih pa do odraslih, pod sjenovitom krošnjom, dok u pozadini indijsko sunce blista i žari nad zelenilom... Uvjeren sam da »fomen« Ante Gabrić nije ostavio netaknutim i ravnodušnim nikoga tko bi se na bilo koji način s njim susreo.

U knjizi urednik ponajprije potanko opisuje tijek simpozija koji je Provincijalat Hrvatske pokrajine Družbe Isusove organizirao pod geslom »Gori i izgori – za Boga i duše« o desetoj godišnjici misionareve smrti. Nakon uvodnog dijela koji objavljuje dopise s čestitkama i dobrim

željama za sudionike simpozija, autori čitatelje sustavno vode u susret bengalskom misionaru. Počinju s opsežnijom poviješću i biografskim podacima, a potom prikazuju rad o. Ante Gabrića pod nekoliko posebnih vidika (misijske, socijalni apostolat, dobročinitelji). Prijelomno mjesto u knjizi, u nekom smislu, zauzima izvještaj o misionarovim pohodima domovini kojih će se čitatelji zacijelo i sami prisjetiti. U drugom dijelu zbornik nas uvodi u intimu čudesne duše p. Gabrića. Nakon što M. Nikolić, poznat kao autor razmatranja koje je FTI objavio u nizu *Radost i nada*, prikazuje duhovni život o. Gabrića, a M. Steiner otkriva Euharistiju kao središte te duhovnosti, o liku oca Ante progovara i psiholog (M. Nikić). Posebno mjesto zauzimaju svjedočenja domaćih ljudi koji su izbliza i s izvornog stajališta doživljavali osobu i rad o. Ante u Indiji: i provincijal (o. A. Gomez) isusovačke provincije u kojoj je p. Gabrić djelovao i mjesni biskup (mons. S. Lobo) podarili su nam, kao posebni gosti simpozija, svoje viđenje poznatog misionara hrvatskog podrijetla. Ispred svakog priloga zbornik nam nudi sažetak kao zahvalno pomagalo za snalaženje i eventualan odabir pri čitanju. Biskup Lobo svoj je rad ilustrirao i vrlo preglednom tablicom (str. 191–192) koja omogućuje brz uvid u život bengalske Crkve.

U završnom dijelu zbornik donosi i propovijed koju je kardinal Franjo Kuharić održao na kraju simpozija ističući svećenički identitet o. Ante. Za sâm kraj urednik je u tri skupine prikupio izvorne napise o. Ante koji nam daju neposredan uvid u misionarovu rascvjetalu, pobožnu dušu: nakon »Razmatranja« o svećeničkom ređenju i velikim blagdanima, pod idućim naslovom (»Molitve«) skrivaju se, primjerice, i stihovi kojima je o. Ante pohrvatio Tagoreovu pjesmu, a treću skupinu (»Misli«) čine »iskrice« – pojedinačne misli i izreke nanižane s rednim brojevima.

Knjiga je ugodnog, malog formata pa može poslužiti kao pravi »vademecum«. Ovdje nije mjesto da kudimo jedan ili drugi tehnički propust u izdanju, ali istaknimo to kako bi bilo zanimljivo i poželjno da nam je netko od autora pružio uvid u djelomično sačuvan kućni dnevnik koji je p. Gabrić, po isusovačkom običaju, vodio. Dirljivo je vidjeti kako se usred slijeda engleskog teksta – prepoznatljiva rukopisa – odjednom pojavljuju hrvatske rečenice, ne toliko riječi izvještaja koliko popratnog razmišljanja i molitvenog zaziva. Što li se zbivalo u toj zagonetnoj duši koja je s druge strane zemaljske kugle bila tako povezana s domovinom?

Kristov učenik, o. Ante Gabrić, krenuo je iz Dalmacije, pješice obišao zapadnu Bengaliju i pronašao suradnike doslovce diljem svijeta. Zbornik nam, deset i više godina od njegove smrti, svjedoči o zagonovniku Crkve, Hrvata i Indije. Živo se nadam da će knjiga koju predstavljamo pokrenuti u nama sile vedrine i poduzetnosti kojom se p. Gabrić i u najtežim uvjetima davao na vrlo konkretne potvrate u školstvu, prehrani, proizvodnji.

Niko BILIĆ

Nikola Stanković, *Čovjek pred Bezuvjetnim. Filozofsko pitanje o Bogu*, Zagreb: Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove 2000., Biblioteka *Filozofski niz*, knj. 18, 181 str., 23 cm.

Autor knjige je docent na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu. Nastupa na radiju i na televiziji. Uz znanstvene i popularne članke objavio je knjige: *Justificatio Dei bei Lew Schestov*, Zagreb 1988., *Zrno vjere*, Zagreb 1997., *Klica nade*, Zagreb 1997., *Klas ljubavi*, Zagreb 1997.

Knjigom *Čovjek pred Bezuvjetnim* autor pokušava pokazati da se pitanje o Bogu neprestano nameće i da je ono

istinsko filozofsko pitanje. To knjigu, koja je inače zbir članaka, nastalih u različito vrijeme i u različitim prigodama, uglavnom kao predavanja na filozofskim simpozijima, i čini cjelinom. Knjiga je podijeljena u tri poglavlja s nekoliko jedinica u svakom poglavlju.

U prvoj jedinici Prvoga poglavlja autor obrađuje temu: *Putevi Tome Akvinskoga i gibanje nebeskih tijela*. Prema tom naslovu bismo očekivali u prikazu Tominih dokaza za Božju opstojnost apologetsko cjepidlačarenje oko regresa *in infinitum* i oko neškodljivosti prisutnosti u tim dokazima Ptolomejskog sustava nebeskoga svoda. Međutim ništa od toga. Naprotiv, autor nas je u svom prikazu podario s nekoliko dragocjenih načela sadržanih u Tominih dokazima: prema Tomi egzistenciju treba tvrditi samo onda kad se ona pokaže (str. 21); ima dvije vrste dokaza, prvo, od uzroka zbog čega je nešto takvo i drugo, od učinka, koji pokazuje da je nešto takvo (str. 21). Toma bira ovu posljednju vrstu dokazivanja (str. 23–24); u dokaze ulazi i način naše spoznaje općenito, koja po Tomi započinje osjetilnim zamjedbama stvorenih stvari a promovira se u metafizičko znanje uz pomoć naravnog svjetla (*lumen naturale*), (str. 23) te, napokon, autor ističe Tomin gotovo Popperov stav prema iskustvenim znanostima i njihovim rezultatima koje, ukratko rečeno, relativizira (str. 26–27).

U drugoj jedinici Prvoga poglavlja s naslovom *Lijepo i transcendentno u Tome Akvinskoga* ide se za lijepim u umjetnosti i u prirodi kao za polazištem u transcendentno. Pri tom je ono što je preuzeto od drugih stavio u novi kontekst, čime je staro zasjalo novim. Doživljaj lijepoga za Tomu započinje od osjetilnog, a izazvan je nečim »objektivno lijepim«. Spoznaja se lijepoga sviđa, smiruje i otvara (str. 34), »najveća ljepota ljudske naravi sastoji se u sjaju znanja i spoznaje svega što jest« (str. 34). Sve lijepo neodvojivo je